

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Concilivm Carthaginense Primvm, Tempore Ivlii Primi Papae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

ANNO
 CHRISTI
 348.

^aCONCILIVM ^bCARTHAGINENSE
^cPRIMVM, ^dTEMPORE IVLII
 PRIMI PAPÆ.

Est vero prouinciale, probatum a Leone IV.
 dist. 20. c. de libellis.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. <i>Vt baptismum in Trinitate susceptum non iteretur.</i>	<i>ante redditam rationem clerici non ordinentur.</i>
II. <i>De martyrum sepulcris & honorificentia.</i>	IX. <i>Vt laici clericos actores, vel ratiocinatores sibi non constituent.</i>
III. <i>Vt clerici & sanctimonialis femina cum extraneis viris vel feminis non habitent.</i>	X. <i>Ne episcopus alterius episcopi plebes vel fines usurpet.</i>
IV. <i>Vt clerici cum viduis vel aliis extraneis personis non commorentur.</i>	XI. <i>De clericis contumacibus, & de numero iudicantium presbyterorum & diaconorum.</i>
V. <i>Vt clerici vel laici in alterius ecclesia non ordinentur.</i>	XII. <i>Vt pacta inter episcopos iniuncta custodiantur.</i>
VI. <i>Vt clerici actus secularium, vel procuraciones non suscipiant.</i>	XIII. <i>Vt non liceat clericis fenerrari.</i>
VII. <i>Vt clerici vel laici in ecclesia aliena non communicent sine literis sui episcopi.</i>	XIV. <i>Vt laici contemptores Canonum excommunicentur, clerici vero honore priuentur.</i>
VIII. <i>Vt implicati negotiis alienis</i>	

CONCILII PRIMI CARTHAGINENSIS
 exordium.

CVM ^eGratus episcopus Carthagenensis in Concilio vna cum collegis suis confedisset, & qui ex diuersis prouinciis Africanis ad Carthagenem conuenerunt, Felice ^{*}Baianensi, Fortunatiano Raptano, Crescente Vagensi, Vindiciano Labobricensi, Abundantio Adrumetino, Priuato Vegesilitano, Gaudentio ^{*}Tusdritano, Patricio ^{*}Sincensi, Quietio Uticensi, Rumulo Tebestensi,

^{*} Bizaccenens.

^{*} Turritano, ^{*} Setienf., ^{*} Simiuentens.

& ceteris, quorum manus continentur, idem Gratus episcopus dixit: Gratias Deo omnipotenti & Christo Iesu, ^f qui dedit malis schismatibus finem, & respexit ecclesiam suam, vt in eius gremium erigeret vniuersa membra dispersa, qui imperauit ^s religiosissimo Constantino imperatori, vt votum gereret vnitatis, & ^h mitteret ministros sancti operis famulos Dei Paulum & Macarium. Dei ergo nutu congregati ad vnitatem, vt per diuersas prouincias Concilia celebremus, & vniuersæ prouinciæ Africæ hodierna die, Concilium gratia Dei Carthaginem veniret, vnde considerantibus vobis cum mea mediocritate tractentur tituli necessarii, de quibus necesse est, nos, memores præceptorum diuinorum & magisterii diuinarum scripturarum, contemplantes vnitatis tempus, id de singulis definire, quod nec Carthago vigorem legis infringat, nec tamen tempore vnitatis aliquid durissimum statuamus.

I.

ⁱ Ergo, si vobis placet, consideremus primum titulum rebaptizationis. Vnde sanctitatem vestram postulo, vt mentis vestræ placita producat in Trinitate secundum euangelii fidem & apostolorum doctrinam, & confessum bonam conscientiam in Deum, de resurrectione Iesu Christi, si liceat iterum interrogari in eadem fide, & in aqua iterum intingi. Vniuersi episcopi dixerunt: Absit absit. Illicitas esse sancimus rebaptizationes, & satis esse alienum a sincera fide & catholica disciplina. Gratus

ANNO
 CHRISTI
 348.

episcopus dixit: Magna beatitudo a Deo patre per
 Dominum Christum concessa est tempore nostro,
 vt liceat religiosis mentibus insinuare ecclesiasticam
 disciplinam, vt auditores percipientes regulam re-
 ctam, & Deo placentem, præmia multorum bo-
 norum percipiant, vt in ipsis Deus in omnibus &
 pro omnibus honoretur. Discussus est titulus ne-
 cessarius rebaptizationis, in quo plus schismatis ra-
 bies delitescbat, & habita moderatione, legis vi-
 gore & auctoritate fides custodita est. Illud sane sa-
 pientissimis vestris sensibus insinuare contendo, li-
 cet vestra prudentia sit instructa a Deo, & merea-
 tur in pace & vnitate consequi desuper munera lar-
 ga; tamen & ego vnus ex vobis, & qui parem vo-
 biscum sollicitudinem gero, propter ecclesiasticum
 ordinem illud insinuare curabo.

II.

^k Martyrum dignitatem nemo profanus infame-
 met, neque ad passiuua corpora, quæ sepulturæ tan-
 tum propter misericordiam ecclesiasticam, com-
 mendari mandatum est, redigat, vt aut insania præ-
 cipitatos, aut aliquo tali pacto, aut alia ratione pec-
 cati ^{*} disiunctos, non ratione vel tempore compe-
 tenti, quo martyria celebrentur, martyrum nomi-
 ne appellet. At si quis ad iniuriam martyrum, clari-
 tati eorum adiungat infamiam, placet eos, si laici
 sint, ad pœnitentiam redigi. Si autem sunt clerici,
 post commonitionem, & post cognitionem, ho-
 nore priuari. Vniuersi dixerunt: Recte ^{*} stabilit
 sanctitas vestra. Hoc & singulis Conciliis statu-
 tum est.

* discre-
 to,

* statuit

III.

ANNO
CHRISTI
348.

Gratus episcopus dixit: Et illud præcipue, si videtur vestræ dilectioni, cauendum est, vt pastoris cura, quantum debet & potest regularis prouidentia, præmoneat, vt nullis liceat, ab affectu abstinentibus carnali, apud extraneas pariter commorari. Occasiones enim amputandæ sunt peccatorum, & tollendæ omnes suspiciones, quibus subtilitas diaboli, sub prætextu caritatis & dilectionis, incautas animas vel ignaras irretire consuevit. Nullus igitur, nullaque sanctimonix & virginitati deseruiens, propter blasphemiam ecclesiæ, si vobis placet, in vna domo cum extraneis penitus commorari debent. Vniuersi dixerunt: Qui nolunt nubere, & pudicitix meliorem eligunt partem, hæc vitare debent. Et non solum non habitare simul, sed nec habere ad se aliquem accessum. Hoc ergo & lex iubet, & sanctitas vestra commendat, vt in singulis Conciliis statutum est. Gratus episcopus dixit: Ergo persuasio interdum prudentes solet arcere a peccatis, dum imprudentes debet metus huiuscemodi constringere, si sanum consilium respuunt, & salutare mandatum. Si ergo laici sunt, post commonitionem, si contempserint, a comunione separentur. Vniuersi dixerunt: Placet.

In Concil.
Arelaten. 1.
cap. 3.
Et in Nicæ.
cap. 3.
Et in Eli-
ber. c. 27.

IV.

Gratus episcopus dixit: Etsi infinita sunt, quæ lege præscripta, proficientia sunt disciplinæ, & vnusquisque nostrum tractatu assiduo & commonitione frequenti, per singulas quasque species proficientes ad disciplinam, poterit populos inuitare;

tamen

ANNO
 CHRISTI
 348.

tamen aliqua ex eis propter blasphemias suggerenda sunt a nobis, & in Concilio statuenda. Si videtur vobis, pari sententia teneantur etiam hi, qui cum viduis commorantur, & nulla secum germanitate coniuncti sunt. Vniuersi dixerunt: Iuxta viduos & viduas eadem lex maneat, & sententia.

V.

Priatus episcopus Vegeselianus dixit: Suggesto sanctitati vestrae, ut statuatis, non licere clericum alienum ab aliquo suscipi sine literis episcopi sui, neque apud se retinere, nec laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine conscientia eius episcopi, de cuius plebe est. Gratus episcopus dixit: Haec obseruantia pacem custodit. Nam ^{Cap. 16. 18. 19.} & memini, in sanctissimo Concilio Sardicensi statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet. Sed si forte erit necessarius, petat a collega suo, & per consensum habeat.

VI.

Necadius episcopus Culusitanus dixit: Credo ^{21. q. 3. Credo.} placere suggestionem meam sanctitati vestrae, & displicere vobis, ut qui seruiunt Deo, & annexi sunt clero, * non accedant ad actus seu administrationem vel procurationem domorum. Gratus episcopus dixit: Et apostolorum statuta sunt, quae dicunt: *Nemo militans Deo, ingerit se negotiis saecularibus.* Proinde ^{2. Tim. 2.} aut clerici sint sine actionibus domorum, aut actores sine officio clericorum. Vniuersi dixerunt: Hoc obseruemus.

*concurrant ad actiones in Can.

VII.

Casianus Vfulensis episcopus dixit: Statuat gratia
Concil. Tom. 3.

○

uitas vestra, vt vnusquisque clericus vel laicus non communicet in aliena plebe, sine literis episcopi sui. Gratus episcopus dixit: Nisi hoc obseruatum fuerit, communio fiet ^{* for. pac. sim.} passiuā. Nam si cum literis receptus fuerit, & concordia inter episcopos seruetur, & nemo subtilis, alterius fugiens communionem, ad alterum latenter accedit. Vniuersi dixerunt: Omnibus prouides, & clero & laicis consulis.

ANNO
CHRISTE
348.

VIII.

distin. 54.
Magnus e-
piscopus.

Magnus episcopus Astyagensis dixit: Quid dilectioni vestræ videtur? Procuratores, ^{*} & actores, etiam per se tutores pupillorum, si debeant ordinari? Gratus episcopus dixit: Si post deposita vniuersa & reddita ratiocinia, actus vitæ ipsorum fuerint probati in omnibus, debent & cum laude, cleri (si postulati fuerint) honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum vel officiorum, ab aliquo sine consideratione fuerint ordinati, ecclesia infamatur. Vniuersi dixerunt: Recte omnia statuit sanctitas tua. Ideoque ita est & nostra ista quoque sententia.

^{*} actores,
tutores
etiam &
executo-
res seu
curato-
res.

IX.

Metus Caunensis episcopus dixit: Recte statutum est, vt obnoxii alienis negotiis non ordinentur. Tamen dimissi, & gratias referre debent, & a clericorum iniuria temperare. Et ipsis non liceat, clericos nostros eligere apothecarios, vel ratiocinatores. Gratus episcopus dixit: Nulli dubium est, quod omnes vel domini, vel procuratores, vel quicumque præfunt, cum audierunt saluberrima instituta Concilii, & sibi esse consultum, nec impedi-

tum, propriam debebunt temperare iniuriam in clericis nostris. Quod si iniuria constitutionis imperatoriae clericos inquietandos putauerint, si defensio ecclesiastica nos non deridet, pudor publicus vindicabitur. Vniuersi dixerunt: Saluberrimæ professiones debuerunt a tanto concedi Concilio.

X.

* Byzacienf.

Felix episcopus * Baianensis dixit: Nullus debet collegæ suo facere iniuriam. Multi enim transcendunt sua, & vsurpant aliena, ipsis inuitis. Gratus episcopus dixit: Auaritiæ cupiditatem, radicem 1. Tim. 6. omnium malorum esse, nemo est qui dubitet. Proinde inhibendum est, ne quis alienos fines vsurpet, aut transcendat episcopum collegam suum, aut vsurpet alterius plebes, sine eius petitu, quia inde cetera mala omnia generantur. Vniuersi dixerunt: Placet placet.

XI.

* Chusitanus

Elpidophorus * Cuzitanus episcopus dixit: Statuat sanctitas vestra, vt clerici, qui superbi vel contumaces sunt, coerceantur, vt qui minores maioribus irrogauerunt iniurias, metum habeant. Gratus episcopus dixit: Manifestum est illum non esse Dei, qui humilitatem contemnit, sed diaboli, qui superbiam inuentor & princeps est. Vnde si quis tumidus vel contumeliosus extiterit in maiorem natu, vel aliquam causam habuerit, a tribus vicinis episcopis, si diaconus est, arguatur: presbyter, a sex: si episcopus, a duodecim confacerdotibus audiatur. Vniuersi dixerunt episcopi: Contemptus debet contumaciæ & superbiam in omnibus

Iob. 41. v. 25. q. 7. Si quis tumidus.

frangi, causa vero pro personis a statuto numero audiatur. ANNO CHRISTI 148.

XII.

Antigonus episcopus Madurensis dixit: Grauem iniuriam patior, & credo dolere sanctitatem vestram contumeliam meam, & computare communem iniuriam. * Optantius, cum se repræsenteret, pactum mecum habuit, & diuisimus plebes. Manuscriptiones nostræ tenentur epittacia. Contra hoc pactum circuit plebes mihi attributas, & v-surpat populos, vt illum patrem, me vitricum nominent. Gratus episcopus dixit: Factum hoc dolendum est, vt in se illiciat populorum imperitorum animas contra disciplinam, contra euangelicam traditionem, contra pacis placita. Nam si sibi id posse contingere arbitraretur, nunquam profecto in fratrem aliquis deliquisset. Vnde, aut inita pacta suam obtineant firmitatem, aut conuentus, si se non cohibuerit, ecclesiasticam sentiat disciplinam. Vniuersi dixerunt: Pax seruetur, pacta custodiantur. * Optantius,

XIII.

In 2. Arclatenf. Concil. cap. 14. Et in 1. Arclatenf. c. 12.

Abundantius episcopus Adrumetinus dixit: In nostro Concilio statutum est, vt non liceat clericis fenerari. Quod si & sanctitati tuæ & huic Concilio videatur, præfenti placito designetur. Gratus episcopus dixit: Nouellæ suggestiones, quæ vel obscuræ sunt, vel sub genere latent, inspectæ a nobis, formam accipient. Ceterum, de quibus aperitissime diuina scriptura sanxit, non differenda sententia est, sed potius exequenda. Proinde quod in

ANNO
 CHRISTI
 348.

laicis reprehenditur, id multo magis in clericis oportet prædamnari. Vniuersi dixerunt: Nemo contra prophetas, nemo contra euangelia facit sine periculo.

XIV.

Gratus episcopus dixit: Iuxta statuta Concilii & meæ mediocritatis sententiam, placet facere rerum omnium conclusionem. Vniuersi tituli designati & digesti, teneant sententias suas. Sane credo vos retinere, multis Conciliis a patribus nostris & traditionem temerariam esse damnatam, & rebaptizationis impietatem esse puniendam: quas res etiam nostro Concilio credo iam terminum accepisse. Reliqua vero, quæ vel facta, vel dicta, superius comprehensa sunt, vel * aliis Conciliis conscripta, quæ secundum legem inueniuntur, custodire nos oportet. Si quis vero statuta supergressus corruperit, vel pro nihilo habēda putauerit, si laicus est, communionem; si clericus est, honore priuetur. Vniuersi dixerunt: Placet placet. Gratus episcopus dixit: Superest iam, ut placita omnium * nostrorum, quæ ad consensum vestrum sunt scripta, vestra quoque subscriptione firmetis. Vniuersi dixerunt: Et consensisse nos, Concilii huius scripta testantur, & subscriptione nostra consensus declarabitur noster. Et subscripserunt.

* ab aliis
 conscri-
 pta,

* nostrū,

NOTÆ.

* *Concilium.*] Africana illa legatio Constantis imperatoris, qua ^{Causa Con-} Paulum & Macarium, ad conciliandam Africanam ecclesiam, schismate Donatistarum conuulsam, in Africam ablegauit, huic Concilio celebrando occasionem dedit, hoc modo: Post absolutum Sardinense Concilium, Gratus Carthagenensis episcopus catholicus cum triginta Africanis collegis episcopis in Africam reuersurus,

O iij

Donati duo. Africanam ecclesiam profcindunt.

Circumcelliones qui fuerint, & cur sic dicti.

Donatistarum Circumcellionum scelera.

Paulus & Macarius in Africam ablegantur.

Quo fine.

Legati in Africa quid

Donatus Carthaginensis qua ratione legationem impedire conatus.

Donatus Bagaiensis per Circumcelliones legationem impedire conatus est frustra. Circumcelliones Donati fugantur. Donatus Carthaginensis captus, vrbe expellitur.

Constanti imperatori religionis, pacis & concordiae amantissimo, statum Africanæ ecclesiæ exponit, quod duo Donati, alter Carthaginensis, alter Bagaiensis, episcopi schismatici, homines factiosissimi diro & implacabili schismate tempore Diocletiani exorto, Africanam ecclesiam profcidissent, & grauissime etiamnum inquietarent; quodque per Circumcelliones sectæ suæ defensores, præfectis prouinciarum resistere auderent, per nundinas, villas, vicofque circumuagantes, sese publicæ iustitiæ vindices iactitarent, eoque prætextu leros ad pileum vocarent, oppressos ære alieno a creditoribus liberarent, minacibus literis ad eos scriptis mortem minantes, nisi eorum debita expungerent, atque chirographa, quibus adstricti tenebantur, delerent. Addidit, quantumuis schismatis auctores præ nimia pertinacia omnes pacis conditiones repudiarent, populum tamen oblati concordiae, pacis & vnionis conditionibus facile consensurum, si modo legati ab imperatore missi, collatis beneficiis eundem ad vnitatem amplectendam prouocauerint. Tandem a Constante imperatore obnixè admodum petiuit, vt memor paterni affectus in rem Christianam, Africanæ ecclesiæ grauissimis calamitatibus exagitata, suo subsidio succurrere non dedignaretur. Imperator iustæ petitioni libenter annuens, Paulum & Macarium viros ex multis aliis amplissimis maximeque piis selectissimos, in Africam ablegat, hac conditione, vt munificentiam imperatoris ad pauperum omnium inopiam subleuandam exterius prætendentes, populum collatis beneficiis & muneribus deuinctum, & ab imbuta ferocia auocatum, ad ineundam cum fratribus concordiam prouocent & inducant. Legati (quos vnitatis operarios Optatus appellat) in Africam profecti, commissæ legationis officium fideliter exequuntur. Principio ipsos Donatistarum episcopos ad concordiam inuitarunt, qui non modo non consenserunt, sed potius magno conatu iisdem pro viribus resistere tentarunt. Carthaginensis enim Donatus contumeliis imperatori illatis, per totam Africam ad homines suæ partis (ita suæ factionis sectarios Donatistas nominabat) nuntios præcursores præmisit, qui ad piam hanc sanctamque vnitatem impediendam, monerent, ne oblatam ab imperatore elemosynam acciperet: siquidem nefas foret & illicitum, a peccatoribus (quales essent Constans imperator eiusque legati, ideo quod a sua parte alienæ communicationis essent) elemosynam accipere. alter vero Bagaiensis Donatus armatis Circumcellionibus resistere obnixus, causam dedit, vt legati ad vim & iniuriam, si quam Circumcelliones inferre conaretur, propullandam, & ad thesauros, quos pauperibus erogarent, defendendos, a Siluestro comite milites armatos postulerent: e quorum numero duo pluresve a Circumcellionibus vexati, iniuriam sibi illatam apud alios deponentes, eos omnes commouerunt, vt turbam Circumcellionum, ipsis etiam præpositis reluctantis, aggredierentur, atque ex iis quosdam occiderent, ceteros autem fere omnes cum Donatistis clericis fugaret. Hac occasione Donatus Carthaginensis episcopus schisma-

ANNO
CHRISTI
348.

ticus, cum aliis quibusdam captus, velut malorum omnium fons & auctor iure relegatus, & ab vrbe expulsus fuit, vtinam per Iulianum apostatam nunquam restitutus. Ita legatio hæc, etsi non in ipsis episcopis Donatistarum, saltem in populo optatum finem consecuta, occasionem præbuit catholicæ ecclesiæ in Africa episcopis, vt post schismaticos episcopos exturbatos, post plebem catholicæ ecclesiæ vnitati ac communioni restitutam, Concilio indicto convenirent, Deo gratias agerent, quæque ab iisdem schismaticis in Christiana disciplina corrupta fuerant, restituere ac reformare laborarent. Hæc ex Optati Mileuitani lib. 3. Baron. anno. 348. num. 16. & seqq.

Legationis
effectus
quis.

^b *Carthaginense.*] Carthago a Didone, vt testatur Eusebius, condita, Africæ quondam caput, & Romani imperii æmula, tantæ olim potentia fuit, vt Polybio & Strabone auctoribus, tota Africa cultiore potiretur. A Romanis funditus eversa, postea a D. Cæsare restaurata, Romanorum colonia facta est. Plin. lib. 5. cap. 4. Ptol. lib. 4. cap. 8. Eius vrbs hodie præter ruinas nihil amplius extat. Hadrianum imperatorem eam *Hadrianopolim* nominasse, Spartianus ait. *Alexandriam Commodianam togatam* ab imperatore Commodo ridicule nominatam fuisse, scribit Lampridius. Auctore Balsamone *Iustiniana* nuncupata fuit, a Iustiniano imperatore, quod eam imperio Romanorum restituerit. *Tharsin* in sacris Bibliis dici, ex Suida & Eustathio, Hermolaus aliique plures testantur. Incolas huius vrbs *Pænos*, & regionem *Punicam* vocant auctores. Vide Abrahami Ortellii thesaurum geographicum.

Carthago
vrbs.

^c *Primum.*] Hoc Concilium appellatur primum, non quod nullum aliud Concilium Carthagine ante hæc tempora celebratum fuerit, cum nequidem sub ethnicis imperatoribus, & persecutoribus ecclesiæ, Carthagine Concilia celebrari desierint, vt supra patet: sed quia inter orthodoxa & approbata Concilia Carthagine habita, ea quæ etiamnum extant, primum sit & antiquissimum hoc Carthaginense Concilium, post exturbatos schismaticos in Africa celebratum. Baron. anno 347. num. 42.

Cur pri-
mum Con-
cilium hoc
appellatum
sit.

^d *Tempore Iulii.*] Anno nimirum pontificatus ipsius 12. vel 13. qui est Christi 348. vel 349. Constantis 12. vel 13. Hanc Synodum post Sardicense Concilium celebratam fuisse, euidentissime colligitur ex cap. 5. Carth. I. vbi Sardicensis ante habiti mentio fit nominatim. Ante Constantis imperatoris necem, quæ contigit anno Christi 350. qui est Iulii & Constantis 14. habitam fuisse, Africana legatio manifestissime indicat. Tempore igitur intermedio, quod inter Concilium Sardicense an. Christi 347. Iulii & Constantis 11. celebratum, atque inter obitum Constantis anno Christi 350. Iulii 14. occisi, intermedium est, hanc Synodum congregatam fuisse oportuit, anno nimirum Christi, pontificis & imperatoris eodem, quo supra dixi.

Tempus
Concilii.

^e *Gratus episcopus Carthaginensis.*] Hic est ille Rufi successor, qui non tantum Sardicensi, sed etiam Romano Concilio I. sub Iulio Romæ celebrato interfuit.

Gratus epi-
scopus
quis?

^f *Qui dedit malis schismatibus finem.*] Circumcellionibus occisis aut fugatis, schismaticis omnibus in exilium relegatis, occasione qua dixi supra.

Emendatur lectio actorum huius Concilii.

^g *Religiosissimo Constantino imperatori.*] Constanti legendum esse, putat illustrissimus cardinalis Baron. an. 348. num. 43. tum quod Constantinus concordiam & vnitatem Africanæ ecclesiæ frequenter quidem tentarit, nihil autem effecerit, vt ex Romano sub Melchiade, & I. Arelatenſi sub Siluestro habitis desuper Conciliis, diximus in notis ibidem: tum etiam, quod legatio Macarii eius collegæ, ipsaque Macariana tempora, sub Constante Augusto contigisse, Optatus & Augustinus inculcent.

Legatio imperatoris Africana.

^h *Mitteret ministros sancti operis famulos Dei Paulum & Macarium.*] Insinuatur illa legatio, qua Macarius cum collega Paulo ad petitionem Grati Carthaginensis episcopi, iussu Constantis imperatoris ablegatus fuit in Africam, vt erogatis munificentissime imperatoris muneribus & eleemosynis, si non ipsos episcopos, saltem populum schismaticum ad vnitatem ecclesiæ redintegrandam commouerent. Quæ, qualis, quemve effectum sortita fuerit, supra diximus. A Macario legatorum altero *tempora illa Macariana*, quorum frequens mentio fit apud Optatum & S. Augustinum, denominata fuerunt, suumque exordium hinc acceperunt. Baron. num. 16. ann. 348.

Macariana tempora quæ.

Cap. 1. Anabaptismus damnatur.

ⁱ *Ergo se vobis placet.*] Occasione Donatistarum, baptizatos a catholicis iterato baptizantium, diuino iuri conuenienter, vt supra in notis apost. Canonum, atque alibi sæpe diximus, anabaptismus omnium sententia hoc Canone damnatus fuit.

Cap. 2. Donatistæ vt martyres habeantur, seipſos interficiunt.

^k *Martyrum dignitatem.*] Donatistarum opera execrandum illud atque nefandum scelus inter ipsos schismaticos coaluerat, vt gloria martyrum illecti, seipſos præcipitio necarent, mortemque voluntariam vel ipsi oppeterent, vel conductis sui interfectores sibi ipsis inferri procurarent, ideo sane vt apud suæ sectæ homines titulo martyrum & honore illis congruo frequentarentur. *Ex ipſo genere fuerunt*, inquit Optatus lib. 3. *qui sibi percussores sub cupiditate falsi martyrii in suam perniciem conducebant: inde etiam illi qui ex altorum montium cacuminibus, viles animas proicientes, sese præcipites dabant.* Quo factò cum nihil perniciosius reip. Christianæ accidere posset, ne voluntarium sui ipsius homicidium deinceps impune committatur, hac sanctione hoc scelus patrantibus tam laicis quam clericis grauissima pœna merito indicta fuit.

Cap. 3. & 4. Mulierum suspecta cohabitatio ecclesiasticis interdicta.

His duobus Canonibus, cælibem vitam profitentibus suspecta mulierum cohabitatio interdicitur, quæ Elibi Arelatenſi I. & Nicæni Concilii decretis iam ante prohibita fuit. Vide notas eorundem Conciliorum, & Can. apost. 6.

Cap. 6. & 8.

^l *Aut clerici sine actionibus domorum, &c.*] Vide quæ diximus supra in notis ad Can. apost. 39. epist. Alex. I. verbo *actores*. item notas Conc. Africani I. sub Stephano.

^m *Statuat sanctitas vestra, vt clerici qui superbi vel contumaces sunt,*

ANNO
CHRISTI
347.

sunt, &c.] Hæc occasione Donati Carthaginensis episcopi schismatici statura videntur, cuius tanta fuit superbia, vt non tantum præfectos, ipsumque imperatorem graui contumelia affecerit, in munificentiam imperatoris instar Iudæ infremuerit, munera illius quasi a peccatore oblata forent, acceptari noluerit, verum etiam per suum ipsius nomen, tamquam per numen aliquod iurare docuerit, seque vni Deo æqualem comparandum esse existimauerit. *Hoc modo,* inquit Optatus, *exaltatum est cor eius, vt sibi iam non homo, sed Deus fuisse videretur.* Item alibi: *Dum se Donatus super imperatorem extollit, iam quasi hominum excefferat metas, vt se vt Deum, non hominem estimaret.* Et infra: *Deinde cum ante ipsius superbiam omnes, qui in Christum crediderant, Christiani vocarentur, ausus est populum cum Deo diuidere, vt qui illum secuti sunt, iam non Christiani vocarentur, sed Donatista: Et si quando ad eum aliqui ex Africana prouincia veniebant, illico ad singulos quosque venientes, hac illius erant verba: Quid apud vos agitur de parte mea? &c. Et in iudiciis publicis interrogati, singuli sic apud acta locuti sunt, vt dicerent se de parte esse Donati, de Christo tacuerint.* Hæc Optatus lib. 3. contra Parm.

Donati
horribilia
superbia.

Donatus se
Deo com-
parauit.

° MEDIOLANENSE ° CONCILIVM II.

S V B I V L I O I.

N O T Æ.

ANNO
CHRISTI
350.

* Mediolanense.] Mediolanum metropolis Insubrum, vulgo *Milano*, vrbs potentia & dignitatis eximia, quæ ob præstantem loci commoditatem imperatorum Romanorum sedes plerumque fuit. Barnabæ apostolo primo huius vrbs episcopo post alios, clarissimum lumen ecclesiæ S. Ambrosius successit. Ob vrbs dignitatem posteri antistites regem Romanorum coronandi priuilegium adepti fuisse putantur. Tempore Gratiani Cæsaris res Mediolanenses ingenti incremento auctæ fuerunt. Nam quingentis & amplius annis neque ab externo hoste, neque intestino bello Insubres vexati fuere. Durauit illa felicitas vsque ad S. Ambrosii tempora, quibus Ariana hæresis maximis calamitatibus hanc vrbs affecit. Deinde Attila in Italiã ingressus, Mediolanum diruit. Instauratum aliquantulum quieuit. Mox a Longobardis maximis agitatur molestiis. Quibus a Carolo Magno domitis, annos trecentos & sexaginta floruit. Deinde vero Fredericus Barbarossa vrbs hanc solo adæquauit. Cuius incolæ tandem Parmensium & Placentinorum ope, tanto animorum ardore patriam restaurarunt, vt multo quam ante ditior, potentior frequentiorque extiterit. Hæc ex theatro Braunii.

Mediola-
num qualis
vrbs.

° Concilium.] Anno Christi 350. cum adhuc Constans imperator in humanis esset, Mediolani episcoporum celebris Conuentus agebatur, cui cum pluribus aliis episcopis Romanæ ecclesiæ presbyteri

Tempus &
locus Con-
cili.

Concil. Tom. 3.

P